

EYLÜL DİNGİNLİĞİNDE ALARGA

Ferruh N. Ayoğlu

Tam da şu beyaz koltuktan yazıyorum. Tepemde, dallarda kurumuş keçi boynuzları, solumda yaşlı zeytin ağacı. Bilmem kaç yıl önce, bilmem hangi yontu ustasının ellerinin yorgun emeği. Tiyatro ile tapınakların arası. Işık Ülkesi Lykia'nın kutsal merkezi Letoon'dayım. Toprağa bassa da ayaklarım, Patara Limanı açıklarında, sandal ağacından bir gemide alargada yüreğim; Eylül dinginliği...

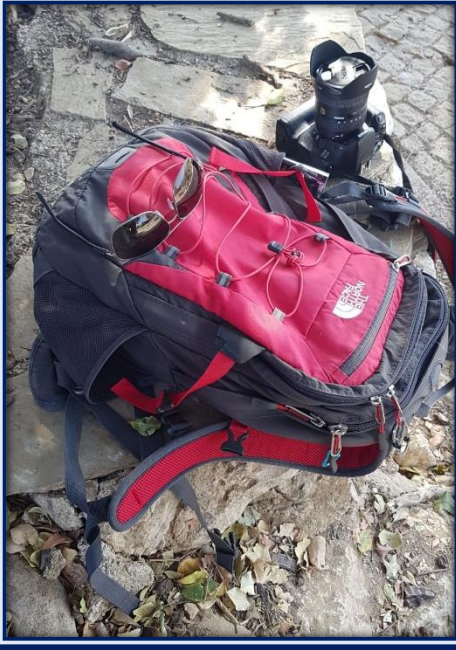
Dağlara ve kayalara taptılar; onlar, anlayamadıkları gökyüzüne uzanıyorlardı. Sonra, anlam yüklediler anlayamadıkları her şeye, öyküler uydurdular; efsaneler, mitler...

Güzeller güzeliydi Leto. Babası Koios bir tanrıydı, annesi Phoebe bir tanrıça; tanrıçaydı Leto; dillere destandı uzun saçları. Tanrılar tanrısı Zeus düşürdü yüreğini güzelliğiyle ıslı ıslı Leto'ya. Çaldı yüreğini tanrılar tanrısı Zeus'un Leto; gebe kaldı ikizlerine. Ne var ki, Zeus'un kıskanç karısı Hera, ki aynı zamanda kız kardeşidir kendisi Zeus'un, lanetledi Leto'yu, buyurdu, "güneşin doğduğu hiçbir yerde doğuramasın".

Dört bir yanı dolaşan Leto'ya bir tek Delos Adası kucak açtı. Denizler tanrısı Poseidon tarafından lanetlenmiş, bağlı bir yeri olmayan, denizler üzerinde yüzüp duran, susuz, ağaçsız, kayalık Delos Adası. Lanetlinin lanetliyle dayanışması gibi. Açtığı kucak nedeniyle sabit bir yere kavuştu Delos, böyle aldı ödülünü iyiliğinin, şefkatinin. Leto, biri kız, biri erkek iki çocuk getirdi dünyaya. Önce kız doğdu, Artemis, sonra erkek, Apollon. Yıkamak için bebeklerini, Anadolu'ya geldi Leto. Tam da buraya işte; anaforlu suları bu verimli ovayı sulayan Ksanthos nehrinin yakınındaki kutsal kayaya komşu pınara. Ne var ki, çilesi henüz bitmemişti Leto'nun. Kucağında bebekleri, pınarın önündeki su birikintisinde çocuklarını yıkayacakken Leto, ayaklarıyla suyu bulandırdı köylüler. Kızdı tanrıça. Öfkelenildi. Belki de dayanacak gücü kalmamıştı artık tanrıçanın. Kurbağaya çevirdi köylüleri. Geç anladılar gelenlerin kim olduğunu. Jan Brueghel The Elder 1605 yılında çizdi Leto'yla köylülerin resmini; Latona and the Lycian Peasents; 37 x 56 cm boyutundaki yağlıboya resim şimdilerde Hollanda'da Rijks Museum'da. Brueghel'in çizdiği kadar yeşillik olmasa da buralar, hala sudalar kurbağalar, adımlarınızdan korkar atlarlar suya. Az önce buradan geçen kız "Apolyon" dedi Apollon'a, sorsan Napolyon'un kardeşi sanıyor belki de.

İnsanlar, bir tapınak yaptılar, pınarın yakınındaki kutsal kayanın üzerine. Lykialıların yaptığı ilk tapınak kendi tanrıları içindi; ahşap, küçük, sade mi sade. Sonra, Arbinas zamanında, fotoğrafta uzaktaki daha büyük tapınak yapıldı eski küçük ahşap tapınağın üzerine; Leto için. Yanına, daha küçük, fotoğrafta ortadaki tapınak; Artemis için. Onun yanına bir tane daha, fotoğrafta yakındaki; Apollon için. Apollon için yapılan Artemis için yapılandan büyük,

Leto'nun tapınağından biraz küçük. Güneybatı Anadolu'nun Lukka halkının Lykia'ya devrettiği tanrılar belki de tam da bu zamanlarda dönüştü Yunan panteonuna. Belki de tam da bu zamanlarda başladı ana soylu Lykia'nın ataerkilliğe geçişi.

İlk kez burada yıkandı işte Apollon. O suları anaforu olan Ksanthos Nehri'nin suladığı bu ovada, kutsal kayanın yanındaki bu pınarda. Derler ki, ışık kaplamış her yanı Apollon doğduğunda. Belki de bunun hediyesidir güneş de aydınlık da Anadolu'da. Belki de bu yüzden sildi Lykia insanı Zeus'u, Apollon'u tanrılar dağına başına oturttu. Belki de bu yüzden yanında yer aldı Apollon'un desteklediği Troya'nın. Herkes Hector'u sever Troya Savaşı'ndan, ben Lykialı Sarpedon'u; Anadolu'nun özgürlüğü için başka bir ülkenin yanında savaşa giden, Apollon'un, ölüsünü yıkanmak için bu topraklara taşıdığı yiğit Sarpedon'u.

Anam soyu Antalya Akseki'den, Pamphylia'dan, babam soyu Antalya Elmalı'dan, Lykia'dan. Sorarsanız Akdenizliyim; güneşten, aydınlıktan, maviden. Az ötede, kuş uçuşu 10 km var yok, dedemin kurutmak için kanallar yaptırdığı bataklığın ötesinde sıtma mezarlığı durur. Öte yanda, o muhteşem

direnış öyküsünün kahramanı Ksanthos şehri, diğer yanda yaşlı liman şehri Patara. İşte tam da o beyaz koltukta, yüreğim Eylül dinginliğinde alargada, bir kez daha Işık Ülkesi Lykia topraklarındayım.

Zor günlerden geçiyoruz şimdilerde. Hekimler ölüyor. Bir salgının lanetlediği insanlara yardıma koşan hekimler ölüyor. Söylenenlere bakıyorum da, lanetlenenlere yardım edip lanetlenenler gibiler bazen. Biz hekimler Asclepios soyluyuzdur aslında. Asclepios, Apollon'un ateşe atılmış karısının karnını yarıp çıkarttığı çocuk; oğlu Apollon'un.

Belki de bu yüzdendir, yüreğimiz hep iyiden, ışıktan, aydınlıktan yana.

Şimdi elimizde bir sıcak kahve bardağı; zamanın içinde küçük bir mola.

Ve isteriz ki hep, sağlıklı kalsın bütün dünya...

29 Eylül 2020, Letoon